

44308/2544

วิวาทะ 'นายกฯ' กับ ดร.อัมมาร

ปรากฏการณ์ "หยุดหัวใจ" โดยแสดงออกต่อสาธารณชนอย่างเปิดเผย และค่อนข้างรุนแรงของนายกรัฐมนตรี คอคำวิจารณ์เศรษฐกิจไทยของ ดร.อัมมาร สยามวาลา ประธานกิตติมศักดิ์ของสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ถือได้ว่าเป็นเรื่องพิเศษ เพราะยังไม่เคยเห็นผู้นำของรัฐบาลไทยที่ทนต่อคำวิจารณ์ไม่ได้ขนาดนี้มาก่อน ในประวัติศาสตร์สมัยใหม่

ความรู้สึกของสาธารณชนที่ได้จากการฟังนายกรัฐมนตรีไทย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร วิจารณ์ความเห็นนักวิชาการ (โดยไม่ได้รับชื่อ) ก็คือท่านไม่ต้องการให้ประชาชนตื่นตระหนกกับภาวะเศรษฐกิจจนขาดขวัญและกำลังใจ และคนวิจารณ์นั้นต้องจริงจัง มีการค้นคว้าวิจัยอย่างแท้จริง ไม่ใช่ความรู้สึกของคนเอง ไม่ใช่ประสบการณ์หรือคำร่ำเรียนมา

เมื่อได้ยินความเห็นของนายกรัฐมนตรีแล้ว ใครที่ติดตามงานศึกษาวิจัยเศรษฐกิจไทยของ ดร.อัมมารแล้วคงจะอมยิ้ม ในฐานะที่ผมได้ติดตามงานของ ดร.อัมมารมาประมาณ 30 ปี (นับแต่ได้เป็นเพื่อนอาจารย์ของท่านในฐานะผู้เยาว์ เมื่อปี 2513 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์) อยากเล่าให้ฟังว่า นักเศรษฐศาสตร์คนนี้มีที่มาอย่างไร

ดร.อัมมารปีนี้จะมีอายุประมาณ 63 ปี จบเกียรตินิยมอันดับหนึ่งด้านเศรษฐศาสตร์จาก LONDON SCHOOL OF ECONOMICS (LSE) และจบปริญญาเอกเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (เป็นเพื่อนร่วมสมัยกับนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลหลายท่าน) จากนั้นเป็นอาจารย์สอนเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเยลอยู่ประมาณ 3 ปี และกลับมาสอนที่ธรรมศาสตร์ตามคำชวนของอาจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ดร.อัมมารเป็นผู้จุดประกายการค้นหาคำว่าเศรษฐศาสตร์จากชนบท ศึกษาเรื่องเศรษฐศาสตร์ของข้าว และสินค้าเกษตรต่างๆ คงจะไม่ผิดถ้าจะบอกว่าเป็นผู้ที่รู้เรื่องการเกษตรในแง่มุมของเศรษฐศาสตร์ที่ดีที่สุดคนหนึ่งของไทย เป็นผู้ติดตามศึกษาเศรษฐกิจไทยมายาวนาน มีผลงานออกมาเป็นระยะ โดยเฉพาะในระยะหลังที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิกฤตเศรษฐกิจไทย วงการนักเศรษฐศาสตร์ไทยรู้กันดีว่าบุคคลคนนี้มีรู้เรื่องเศรษฐกิจไทยจากการค้นคว้า ในฐานะนักวิจัยของ TDRI อย่างแท้จริง และเป็นคนที่องค์กรต่างประเทศ

และชาวต่างประเทศในแวดวงเศรษฐศาสตร์รู้จัก และให้ความนับถือเป็นอย่างยิ่ง

ดร.อัมมารเป็นอาจารย์ของนักเศรษฐศาสตร์ไทยจำนวนไม่น้อย ในวัย 40 และ 50 เศรษฐา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ อดีตคณบดีภาควิชาคณะเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ คงยืนยันกับท่านนายกฯ ได้ สาเหตุที่ได้รับความนับถือ นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ดร.อัมมารเป็นผู้ที่ยึดถือความเป็นกลางทางการเมือง โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ ความจริงใจต่อชาติบ้านเมืองของ ดร.อัมมารนั้น เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักวิชาการและลูกศิษย์

ถ้าใครคิดว่า ดร.อัมมารนั่งเทียนวิจารณ์เศรษฐกิจไทยก็ลองเข้าไปเว็บไซต์ของ TDRI ก็จะเห็นผลงานของ ดร.อัมมาร ซึ่งเป็นบทความวิเคราะห์เกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตเศรษฐกิจไทยอยู่หลายชิ้น อย่างต่อเนื่องและอย่างน่าสนใจ การที่ ดร.อัมมารสามารถวิเคราะห์ได้ลึกซึ้งนั้น อาจเป็นผลจากการที่ ดร.อัมมารอาจเป็นนักเศรษฐศาสตร์ไทยจำนวนน้อยคนที่ทำงานวิจัยเรื่องเศรษฐกิจไทยอย่างเดี่ยว อย่างแท้จริง ตามหน้าที่ที่อยู่ที่ TDRI (อย่างที่ท่านชอบ) โดยไม่ต้องสอนและไม่ต้องทำงานบริหาร ต่างจากนักเศรษฐศาสตร์ในภาครัฐและเอกชน หรือมหาวิทยาลัย ที่ต้องทำหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

ประเด็นวิจารณ์เศรษฐกิจไทยของ ดร.อัมมารนั้นพอจะสรุปได้ดังนี้ ประการแรก รัฐบาลทักษิณได้แก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจด้วยการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยใช้การขาดดุลงบประมาณอย่างค่อนเนื่อง เหมือนคนคิดเฮโรอีน ซึ่งส่งผลให้หนี้สาธารณะของไทยพุ่งสูงขึ้นไปแต่ก็ไม่ได้ผล จน "เศรษฐกิจไทยยังดูยังเป็นผู้ป่วนขึ้นทุกที คือเศรษฐกิจไม่ตกต่ำต่อไปอีก ไม่มีวิกฤตรอบสอง นอกจากจะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ซึ่งผมเชื่อว่า

ไม่มีวิกฤตรอบสอง แต่จะมีวิกฤตฟอร์เอฟเวอร์ คือ ปี 1 ปี แล้วลดลง 2 ปี เหมือนญี่ปุ่น ระหว่างทศวรรษ 1990”

ดร.อัมมารเชื่อว่า การลงทุนภาคเอกชนคือหัวใจของกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างได้ผลและยั่งยืน การทุ่มเงินมหาศาลอย่างไร้จุดหมาย(เช่นเงิน 58,000 ล้านบาท ที่รัฐบาลรถไฟได้แจกเป็นชานคาคลอสตดังที่เห็นกัน) รั้งแค่จะทำให้หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ถ้าหากต่อไปอัตราดอกเบี้ยโลกสูงขึ้น(เพราะสหรัฐอเมริกาบังคับประมาณขาดดุล เพราะใช้จ่ายสงครามมากขึ้น จนต้องมากู้เอกชนก็จำเป็นต้องเสนออัตราดอกเบี้ยที่สูง ก็จะผลักดันให้อัตราดอกเบี้ยโลกสูงขึ้นในที่สุด) และอัตราดอกเบี้ยไทยปรับตาม ภาวะชำระหนี้ของไทยในงบประมาณแต่ละปี ที่คาดว่าหนักหน่วงอยู่แล้วอาจขึ้นไปถึงร้อยละ 25 ใน 3-4 ปีข้างหน้า ซึ่งก็จะเป็นภาระมากขึ้น จนอาจเป็นวิกฤตได้ ซึ่งถ้าถึงตอนนั้นไทยก็จะถดถอยร่วงจากญี่ปุ่นเป็นละตินอเมริกา(ที่หนี้กันท่วมตัวเป็นเอกลักษณ์)

เรื่องไทยเป็นญี่ปุ่นนั้นก็ได้นักเศรษฐศาสตร์ไทยและเทศพูดกันมาก่อนหน้านั้น เพราะมองกันว่าวิกฤตเศรษฐกิจญี่ปุ่นโดยแท้จริงแล้วเป็นผลมาจากโครงสร้างในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี (GOOD GOVERNANCE ของภาครัฐและเอกชน) การไม่ไว้วางใจภาคการเมือง การขาดการเป็นเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ(EFFICIENT ECONOMY) การขาดความมั่นใจโดยมีปัญหาเชิงจิตวิทยา และพฤติกรรมของพลเมือง การคิดการขาดดุลงบประมาณเป็นเฮโรอิน การไม่ยอมปรับโครงสร้างธุรกิจ การไม่ผลักดันปรับหนี้ภาคธุรกิจอย่างจริงจังโดยภาครัฐ ฯลฯ

ดร.อัมมารบอกว่า รัฐบาลชุดนี้มีความชาญฉลาดและแยบยลในการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก โดยซ่อนเงินที่ใช้จ่ายไว้ในงบดุลต่างๆ เช่น งบฯ การพักหนี้เกษตรกรที่อยู่ในงบฯของธนาคารเพื่อการเกษตร(ธ.ก.ส.) ไม่ก็พันธบัตร เงินกองทุนหมู่บ้านก็แอบอยู่ในงบดุลของธนาคารออมสิน (58,000 ล้านบาท ที่กำลังใช้กันสนุกก็เป็นเงินกู้ที่เหลือจากรัฐบาลที่แล้วที่กู้จาก ADB) ฯลฯ

ประเด็นที่ ดร.อัมมารสื่อก็คือ โดยแท้จริงแล้วหนี้สาธารณะของไทยมันสูงกว่าตัวเลขร้อยละ 55-60 ของ GDP ที่อ้างถึงกัน และหากไม่ระวังแล้ว ยอมให้ขาดดุลงบประมาณต่อไปหนี้สาธารณะก็จะสูงขึ้นทุกที นโยบายที่ ดร.อัมมารต้องการให้ใช้มากกว่านี้ก็คือ นโยบายการเงิน ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะบิดประคอง ไม่ยอมปรับอัตราดอกเบี้ยลง ไม่ยอมให้เงินบาทอ่อนตัวกว่านี้ ในปัจจุบันที่ท่าอย่างตีกับให้ธนาคารของรัฐที่อยู่ในสภาพประมาดปล่อยสินเชื่อให้มากขึ้น รัฐบาลควรหาทางให้ประชาชนเอาเงินออมมาลงทุน จะดีกว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจจนเกิดก่อให้เกิดขึ้น

ประการที่สอง ดร.อัมมารมองว่า เหตุที่การลงทุนของภาคเอกชนไม่เพิ่มขึ้นเลยนั้นก็เนื่องมาจากไม่ได้มีการแก้ไขปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL'S) อย่างจริงจัง ทำให้งบดุลของบริษัทยังคงอ่อนปวกเปียก ไม่มีสถาบันการเงินใดกล้าให้กู้เงิน ซึ่งเรื่องนี้นักคิดตั้งแต่รัฐบาลที่แล้ว รัฐบาลทักษิณต้องเร่งรัดแก้ปัญหาเรื่องงบดุลของภาครัฐกิจให้ได้ หากต้องลดหนี้ให้ก็ต้องทำ จะฟ้องล้มละลาย หรือโอนความเป็นเจ้าของก็ต้องทำให้ได้อย่างจริงจังและรวดเร็ว ไม่ใช่แก้ไขปัญหานี้แบบเดิมที่ผลัดวันช้ระหนี้ โดยงบดุลไม่มีสุขภาพดี ดร.อัมมารเชื่อว่า ตราที่เรื่องนี้ไม่ได้รับการแก้ไข การลงทุนของภาคเอกชนก็จะไม่ฟื้นตัว และเศรษฐกิจไทยก็จะไม่ฟื้นตัวเช่นกัน

ประการที่สาม ดร.อัมมารซึ่งเป็นผู้ไม่เห็นด้วยกับการตั้ง TAMC มาแต่แรก เห็นว่า TAMC ที่ตั้งขึ้นนี้มีปัญหาที่น่ากังวล เพราะกฎหมายได้เขียนให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารอย่างมหาศาล ในการบริหารจัดการหนี้สินนับแสนล้านบาท โอกาสที่จะยักยอกฉ้อฉลจนเป็นปัญหาที่สูงมาก เพราะเป็นที่รู้กันดีว่าระบบการเมืองไทยนั้นเป็นอย่างไร

การจัดการกับหนี้ยังมีประสิทธิภาพต้องใช้กับกรณีของ TAMC เช่นกัน เมื่อ TAMC ได้เกิดขึ้นมาแล้วก็ต้องแก้ไขอย่างรอบคอบ ข้อดีก็คือช่วยเหลือหลีกเลี่ยงกระบวนการทางศาลที่ยืดเยื้อ โดยใช้กระบวนการใหม่ รัฐบาลต้องรีบดำเนินการ

การกับ NPL'S อื่นๆ ซึ่งยังไม่ได้รับการเปิดเสรีจะนั้น NPL'S จะวกกลับเข้ามาใหม่ เพราะในอดีตการตกลงระหว่างธนาคารและลูกหนี้บางส่วน เป็นไปอย่างงอแงไปที เพื่อให้ทันเส้นตายของมาตรการ 14 สิงหาคม

ประการที่สี่ ดร.อัมมารเชื่อว่าการลงทุนจากต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็น นายกรัฐมนตรีจะต้องออกไปทำโรดโชว์ในต่างประเทศเพื่อดึงเงินลงทุน โดยชี้แจงนโยบายรัฐบาลที่ชัดเจน เพราะที่ผ่านมามีต่างชาติเข้าใจผิดอย่างมาก เขาขายชาติที่จะมาลงทุนเพราะวิตกเรื่องชาตินิยม นโยบายและการแสดงออกของรัฐบาลต้องมีเหตุผลมากกว่าปัจจุบัน ถ้าแสดงความเห็นวันละเรื่องและแตกต่างจากวันก่อนหน้าก็จะทำให้ความสับสนและเข้าใจผิด ดร.อัมมารกังวลเรื่องกระแสชาตินิยมสูง เพราะหากคนไทยไม่ไว้ใจกันเอง(เนื่องมาจาก BAD GOVERNANCE) อันได้แก่การคอร์รัปชันในภาคธุรกิจ) และไม่ไว้ใจคนอื่นให้เข้ามาลงทุนด้วย ก็จะไม่ไว้วางใจคนอื่นให้เข้ามาลงทุนด้วย ก็จะนำเงินออมที่มีอยู่ไปฝากธนาคารหมด และถ้ารัฐบาลแก้ปัญหาทุกอย่างโดยอาศัยการฟื้นฟูธนาคารให้ปล่อยกู้แล้ว ธนาคารก็จะมีปัญหา และล้มกันไปอีกมาก

ประเด็นทั้งหลายข้างต้นที่มาจากกรรายงานของสื่อเน้นหากพิจารณาให้ดี หัวใจมิได้อยู่ที่เรื่องเศรษฐกิจไทยฟื้นหรือไม่ฟื้น ซึ่งเป็นผลจากการแก้ไขปัญหา หากอยู่ที่วิธีการแก้ไขปัญหานี้ ดร.อัมมารคิดว่าผิดเพราะเขวนอยู่กับการใช้เงินทองมากมาย และการสว่หน้าสาธารณะ โดยมองข้ามการทำให้การลงทุนของเอกชนเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องผ่านการปรับโครงสร้างหนี้อย่างชนิดกินยาขม และจะเสียด้านนิยม

ประเด็นขัดแย้งของความเห็นของสองฝ่ายอยู่ที่ว่า ฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการให้ผู้คนขวัญเสียเพราะคำวิจารณ์ กับอีกฝ่ายหนึ่งที่ต้องการให้คำแนะนำ และให้ความจริงเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยที่ดูจะเลวร้ายให้เป็นที่ประจักษ์ ใครถูกใครผิดประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินเองว่าต้องการสิ่งไหน ระหว่าง “ความจริงที่จำเป็นต้องปิดบังไว้” กับ “ความจริงที่จำเป็นต้องรู้”

ถ้าถามว่านักเศรษฐศาสตร์ไทยส่วนใหญ่คล้อยตามความเห็นของ ดร.อัมมารไหม ในเรื่องภาวะเศรษฐกิจไทยในปีหน้า คงไม่ต้องตอบ แต่ขอให้รับฟังความเห็นในเรื่องนี้ที่ดูจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ และเห็นไปในทิศทางเดียวกัน